

Politik Bilim

Bilim ve teknolojide başarı şansımız...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>

Dokuzuncu Plân'da öngörülen bilim ve teknoloji politikasının, **'belirlenen** ve bunlara ek olarak, **ileride belirlenecek öncelikli alanları** destek uygulamalarında gözetme' esasına dayandığı tespitini yapmıştık. Ancak, Plân'da sayılan "öncelikli alanlara" ve bunlara ileride katılacak alanlar için bırakılmış açık kapılara baktığımızda, bu politikanın, neredeyse bütün teknoloji ve sanayi alanlarını eşit derecede gözetmeyi temel aldığını da görmüştük.

Peki, bunların içinde, bizim iddialı olacağımız, örneğin, dünyanın ilk beşi ya da ilk onu arasında yer almayı hedeflediğimiz teknoloji alanı hiç yok mu? Olsa, gözetme açısından aralarında ayırım yapılırdı; yapılmamış. Onun için, Plân'da, böylesi iddia alanlarında sıçrama yapmaya yarayacak, o alanlara özgü olarak tasarlanmış politika ve politika uygulama araçlarından oluşan herhangi bir **ulusal program** öngörüsü de yok.

Ulusal programdan kasıt ne? Diyelim, ülkenizin belli bir zamanda belli bir refah düzeyine ulaşmasını öngörüyorsunuz; ama, o düzeyi yakalayabilmeniz belli teknolojilerde ve o teknolojilere dayalı üretimde yetkinlik kazanmanıza da bağlı. Bu tespitten hareketle dediniz ki, ben şu kadar yıl içinde, örneğin 'A' teknolojisinde ve bu teknolojiye dayalı ürünlerin ihracında dünyanın ilk beşi içinde yer alacağım. Baştan biliyorsunuz ki, o teknolojide dış dokunur bir birikiminiz yok ve hâttâ üniversitelerinizde bu alanı destekleyecek doğa ve mühendislik bilimlerine ilişkin dersler de pek fazla okutulmuyor. Buna rağmen, yarının dünyasında bir yer edinebilmek için, o alanda mutlaka yetkinlik kazanmanız gerektiğine inanıyorsanız; yapacağınız ilk şey, üniversitelerinizde bu derslerin; konuyla ilgili yüksek lisans ve doktora programlarının; gerekiyorsa yeni bölümlerin açılmasını teşvik etmektir. Yetmez; genç beyinlerin bu bölümleri seçmelerini; açılan yüksek lisans ve doktora programlarına yönelmelerini sağlayacak çekicilikte burs programları oluşturmalısınız. Açığınızı kapatıncaya kadar, sâdece yurtdışındaki Türkleri değil, o alandaki yabancı araştırmacıları da ülkenize çekebilmelisiniz.

Üniversite araştırmalarını destekleyen kurumlarınız, o alanda araştırma yapmayı her bakımdan özendirerek şartları yaratabilmeli ve birbirlerini tamamlar mâhiyette, özel destek programları yürürlüğe koyabilmeli; mevcut imkânları tam anlamıyla harekete geçirebilmek için, birden çok üniversite ve araştırmacıyı bir araya getiren ortak araştırma projelerine en yüksek değeri biçebilmeli. Bu da yetmez; söz konusu kurumlar bu tür ortak projelerin ortaya çıkmasında önderlik edebilmeli; o yetkinlik düzeyine kavuşturulabilmeli. Kamu, izleyeceği ARGE'ye dayalı tedarik politikası çerçevesinde, özellikle o alanda, üniversitelere ve sanayie araştırma ve yeni ürün geliştirme siparişi vermeyi öğörebilmeli.

Üniversitelerin ve gerekiyorsa kamu araştırma kurumlarının, o alanda, yeterli sayı ve büyüklükte araştırma mükemmeliyet merkezi kurabilmelerini sağlayacak bir ana plân olmalı. O zaman, hangi teknoloji geliştirme bölgelerinin o teknoloji alanında ihtisaslaşması gerektiğini; bu teknolojiye yönelik kuluçkalıklarınızı hangi teknoloji geliştirme bölgelerinde kuracağınızı; bu teknolojiye dayalı sınaî kümeleşmeleri nerelerde yaratabileceğinizi; teknoloji aktarım merkezlerinizi nerelerde kuracağınızı da belirlemiş olur ve bu belirlemelerinize göre hareket edilmesini sağlayacak destek mekanizmalarınızı ve bölgesel programlarınızı tasarlıyorsunuz. Sanayinize araştırmayla birlikte tasarım geliştirme ve doğrulama yeteneği kazandırmak için kamu eliyle yapılması gereken düzenlemeler başta olmak üzere, yapmanız gereken daha pek çok düzenleme var; eğer, bir iddianız varsa... 'Ulusal program' bütün bunları

o alana özgü sistemik bir bütünlük içinde öngören, düzenleyen bir programdır. Bazı alanlar sizin için gerçekten iddialı olacağınız alanlarsa ve bunun için öncelikliyse bu önceliğin bu tür programlarla hayata geçirileceği ilkesini; bu programları tasarlayıp uygulayabilmenin mekanizmalarını, kurumlarını, sistemini Plân'ınıza koyarsınız.

Oysa, Dokuzuncu Plân'a göre hemen her alan bizim için öncelikli; hemen her alanda iddialıyız; ama, hiçbiri için ulusal program öngörümüz yok. Başarıyoruz inşallah.

CBT. 25 Ağustos 2006